

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

**ДАЙДЖЕСТ
УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ (УГСПЛ)
ВИПУСК № 2(74), ПРОГРАМА USAID «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»**

Листопад 2021

ЗМІСТ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ	2
МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ	2
СТРАТЕГІЧНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ	4
БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА	5
ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ	7

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

РЕАЛІЗОВАНІ В РАМКАХ ПРОГРАМИ ЗАХОДИ

МОНІТОРИНГ, АНАЛІТИКА ТА АДВОКАТУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Візит до США з метою адвокації санкцій проти відповідальних за серйозні порушення прав людини на Донбасі

УГСПЛ разом з організаціями PEN America та Медійна ініціатива за права людини (МІПЛ) здійснила [адвокаційний візит](#) до США, аби розповісти про ситуацію на тимчасово окупованих територіях східної України, зокрема з метою ознайомлення урядових та неурядових інституцій США зі становищем в'язнів/заручників та тортурами, що відбуваються в Донецькій катівні «Ізоляція». Одним з [головних завдань](#) було надати перелік порушників прав людини та проадвокатувати введення проти них санкцій.

IZOLYATSIIA CASE

The submission seeking to designate individuals involved in serious human rights abuse in Russian-occupied Donbas

Також звертаємо вашу увагу на нові публікації щодо порушень прав людини на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, що з'явилися у різних ЗМІ – ось лише деякі з них, що дають краще уявлення про тему візиту та ситуацію загалом: від [Атлантичної ради](#) (англійською) та Голосу Америки – посилання [перше](#) та [друге](#).

Після візиту УГСПЛ/ Програма USAID «Права людини в дії», Інститут Кеннана, PEN America та МІПЛ провели [спільну онлайн-дискусію](#) аби ще раз обговорити та нагадати усім про ситуацію навколо однієї з найбільш сумнозвісних катівень – «Ізоляції» – де сотні людей утримувались й продовжують утримуватися в жахливих умовах. Значна частина свідчень щодо умов утримання там

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

отримана з перших рук – в тому числі від журналіста Станіслава Асєєва, одного з колишніх тамтешніх в'язнів. Його книгу про перебування в «Ізоляції», яку недавно переклали англійською, опублікував Український науковий інститут Гарвардського університету.

Прем'єра документального перфомансу «Крим, 5 ранку»

Цей [перфоманс](#) та інформаційна кампанія за участі видатних осіб є міжнародним проектом у рамках Кримської платформи, спрямованим на збільшення видимості проблеми політичних в'язнів і переслідувань громадських журналістів у Криму¹.

«До кінця року виставу побачать у Варшаві та Берліні. Ми постійно підкреслюємо, що публічність – рятує життя в умовах окупації та є ключовим інструментом у боротьбі за права людини», – наголосила перша заступниця міністра закордонних справ України Еміне Джапарова. УГСПЛ виступила інформаційним партнером заходу.

За час збройного конфлікту близько 3500 українців пройшли через катівні на тимчасово окупованих територіях Донбасу, проте майже немає випадків притягнення винних до відповідальності

УГСПЛ/Програма USAID спільно з партнерами продовжують кампанію за прийняття законопроекту про притягнення до відповідальності воєнних злочинців в Україні (№ 2689), який досі не підписаний [Президентом з незрозумілих причин](#). Є і добрі новини – українські правоохоронці затримали [сумнозвісного ката Дениса Куликовського](#)², колишнього керівника Ізоляції. Тим не менш, вагання Президента можуть перешкодити притягненню до відповідальності цієї категорії злочинців, у тому числі й Куликовського, оскільки чинне українське законодавство не враховує належним чином специфіку гібридної війни і злочинів, скоєних в контексті збройної агресії РФ проти України.

Одним реченням. Заходи в рамках Програми USAID «Права людини в дії» та за участі її експертів, які спрямовані на подолання наслідків збройного конфлікту та окупації

- Третій комітет Генеральної Асамблеї ООН [прийняв](#) Резолюцію щодо порушення прав людини у Криму – чекаємо на остаточне затвердження документу у грудні, включаючи наші напрацювання щодо мілітаризації освіти на півострові ([додаткове посилання](#)).

¹ Крім того, українські ЗМІ та правозахисні НУО, включаючи УГСПЛ, опублікували [спільну заяву](#) (англійською) до Міжнародного дня припинення безкарності за злочини проти журналістів.

² [Альтернативне посилання](#).

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

- УГСПЛ/ Програма USAID взяла участь у [Форумі](#) Міжнародної платформи CivilM+ щодо східної України: під час однієї з панельних дискусій обговорювались основні виклики [перехідного правосуддя](#), а інша [торкнулась того, як подолати упередження та фейки](#); крім того, було проведено [круглий стіл](#), присвячений моніторингу та документуванню порушень прав людини та скоєних воєнних злочинів.

Інші новини УГСПЛ у цьому напрямку:

- [Заява](#) з приводу оголошення Росією вироку громадянському журналісту Амету Сулейманову та ще трьом кримським політичним в'язням.

СТРАТЕГІЧНИЙ СУДОВИЙ ЗАХИСТ

Метою Програми USAID «Права людини в дії» в цьому напрямку є підтримка на національному і міжнародному рівнях стратегічних судових справ для захисту суспільних інтересів¹, а також їх широке висвітлення серед професійної спільноти та громадськості. Загальна кількість стратегічних справ, які стосуються конфлікту та підтримані Центром стратегічних справ (ЦСС) УГСПЛ в рамках Програми, понад 200.

Суди поки не наважуються прийняти рішення про виплати моральної та матеріальної шкоди за зруйноване майно, а лише про компенсацію у зв'язку з відсутністю необхідного механізму, але й такі рішення держава не виконує

Юристка Юлія Науменко [намагається](#) змінити існуючу практику, коли державні органи не виконують рішення суду та не виплачують компенсацію за те, що тривалий час зруйноване під час бойових дій на сході України житло не відновлюється, а ефективне розслідування обставин руйнації не ведеться.

Зокрема, вона представляє інтереси родини Воробйових. Спочатку громадяни звернулися до суду з вимогою про виплату. У результаті розгляду справи було вирішено стягнути за рахунок коштів державного бюджету по 50 тисяч гривень на кожного, проте Державна казначейська служба України згодом повідомила, що ці виплати здійснити неможливо.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

**УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ**

Інші новини УГСПЛ у цьому напрямку:

- 4 вересня 2021 р. в окупованому Криму були затримані кілька десятків українських громадян – вони прийшли до будівлі управління ФСБ вимагати пояснень щодо попередніх арештів кримських татар, зокрема заступника голови Меджлісу Нарімана Джеляла. Т.з. правоохоронці силою завели їх до поліцейських автобусів та відвезли у відділок. Правозахисники заявили, це було одне з найбільш масових затримань в тимчасово окупованому Криму – того дня російська поліція завела 58 адміністративних протоколів. УГСПЛ [подаватиме відповідну скаргу](#) до Європейського суду з прав людини.

БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги (в т.ч. у формі виїзних засідань у віддалених районах), проведення інформаційно-просвітницьких заходів в сфері прав людини, а також документування воєнних злочинів та порушень прав людини, пов'язаних зі збройним конфліктом. USAID в рамках програми «Права людини в дії» підтримує діяльність громадських приймалень (ГП) в містах [Торецьк](#), [Маріуполь](#), [Краматорськ](#) та [Покровськ](#) Донецької області, [Станиця Луганська](#), [Суми](#) та [Дніпро](#), які надають допомогу постраждалому від конфлікту населенню, Київську [об'єднану приймальню](#) з питань Криму та Донбасу, а також спеціалізовану приймальню з кримських питань у Херсоні.

Підвищення обізнаності громадян з питань захисту їх прав та інші теми, дотичні до діяльності Програми USAID

- [Інфографіка до уваги](#) учасників програми іпотечного кредитування, які зареєстровані як кандидати для отримання кредиту в рамках проекту «Житлові приміщення для ВПО».

УРЯДОВА ПРОГРАМА
«Надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам»

ПРОЕКТ
«Житлові приміщення для внутрішньо переміщених осіб»

МЕТА – забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом **ГРАНТОДАВЕЦЬ** – КМВ (державний банк Уряду Німеччини) **РОЗМІР ГРАНТУ** – 25,5 млн євро **ОРГАНІЗАЦІЯ-ВИКОНАВЕЦЬ ПРОЕКТУ** – Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву» (Держмолоджитло)

Привітання заяв про намір отримати пільговий іпотечний кредит – [з тут](#) **правила заповнення**

Загальні умови надання кредиту за проектом:

- об'єкт кредитування (виробляється переміщенням самостійно) – квартира у багатоквартирному будинку або одноквартирний будинок за умови, що його прийнято в експлуатацію не більше ніж 20 років тому
- розмір кредиту – не більше ніж 25 років тому
- строки кредиту – до 20 років, але не більше ніж до досягнення повнолітнього пенсійного віку (кредит може бути погашено достроково без застосування штрафів)
- розмір грошової суми – розраховується виходячи з нормативної площі житла (а саме на одну людину, але не більше суми) та договірної вартості і сум загальної площі житла для населеного пункту за місцем розташування об'єкта кредитування, але не більше граничної вартості і сум кредитування, але не більше граничної вартості і сум кредитування

Понаднормова площа сплатиться позичальником за власний рахунок.

- відсоткова ставка за кредитом – 3% річних на період дії кредитного договору

Отримання кредиту – покроково:

1. Подати особисто заяву про намір отримати кредит
2. Формування реєстру – внесення до реєстру інформації заявників та заванесення в Реєстру з'яв, в анкетному порядку, у встановленому порядку кандидату індивідуального номера
3. Вибір переможця – призначення на дебю процесу формування реєстру для запуску програми вилучення вибору переможців
4. Публікація переліку переможців на офіційному сайті Держмолоджитло, внесення відповідних з'яв до реєстру. Підтвердження реєстраційними документами Держмолоджитло переможців вибору
5. Надання переможцям запитів з необхідними документами для отримання кредиту (або запити про відмову від його отримання). У випадку відмови від отримання кредиту чи ігнорування запитів кандидат виключається з реєстру
6. Прийняття Держмолоджитлом рішення про надання кредиту – протягом місяця з дня надання переможцями документів для отримання кредиту за умови фактичного надходження коштів гранту на рахунок фінансової установи

У наданий кредит буде відмовлено, якщо:

- переможця не відповідає одиницю реєстраційним умовам надання кредиту
- документи для отримання кредиту не подано, або подано не в повному обсязі, або вони не відповідають вимогам, або містять неправдиві відомості
- документи подано переможцем з порушенням строку подання

Укладання з переможцем кредитного договору з розрахунковим рахунком кредиту, визначенням внеску позичальника та розрахунком щомісячних обов'язкових платежів

Видання кредиту Державною спеціалізованою фінансовою установою «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву»

Додатковий вибір переможців – за наявності відмову надання кредиту або відмову переможця від отримання кредиту / негодності ними запити на отримання кредиту

З метою забезпечення погашення кредиту між Держмолоджитлом та позичальником відведено до умов кредитного договору укладання договору про іпотечне придбання житла.

Страхування позичальника від нещасного випадку та страхування предмета іпотеки здійснюється позичальником з дотриманням умов кредитного договору.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Моніторинг виконання Національною службою прав людини здійснюється в рамках Програми Агенства США з міжнародного розвитку (USAID) «Права людини в дії», яка сприяє розвитку Української Гельсінської спілки з прав людини. Детальну інформацію про USAID в Україні можна отримати на офіційному веб-сайті ustr.gov/ua та сторінці [facebook.com/USAID.Ukraine](https://www.facebook.com/USAID.Ukraine).

**УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ**

- Пояснюємо, як студентам з тимчасово окупованих територій [отримати пільги](#) під час навчання.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

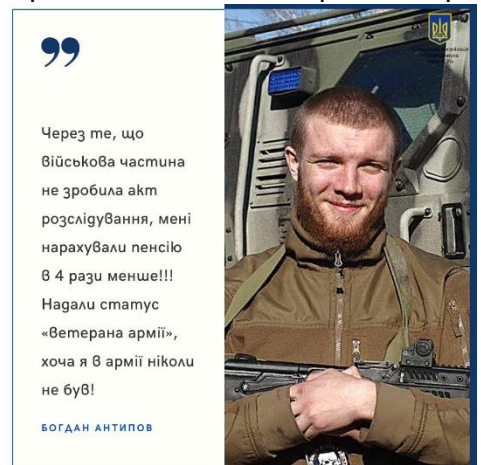
- Кабінет Міністрів України [спростив](#) процедуру отримання ID-картки для тих, хто має реєстрацію на тимчасово окупованій території.
- Чи входить щомісячна адресна допомога при розрахунку сукупного доходу людини/сім'ї для отримання субсидії? Правильна відповідь – [ні](#). Консультує сумська приймальня.
- Кабмін [ухвалив](#) проєкт постанови, за яким ВПО зможуть подати заявку на грошову допомогу онлайн через портал «Дія».

Правова допомога постраждалим від збройного конфлікту та окупації

- Пенсійний фонд України часто відмовляє у виплатах повної суми успадкованої недоотриманої пенсії. У судах же такі дії визнаються протиправними і скасовуються з зобов'язанням розглянути заяви позивачів повторно. Про це говорить Артем Безрук, координатор приймальні у м. Покровськ. Пані Ользі ПФУ відмовив у виплаті повної суми пенсії, отриманої у спадок від чоловіка, тож [довелося позиватись](#).

- Юрист УГСПЛ/ Програми USAID Микита Ступак [допоміг](#) клієнтці повернути кошти, що були конфісковані при перетині лінії розмежування. Жінка провозила 79 тисяч гривень при дозволених 50 тисячах, бо не знала про встановлені ліміти. На думку юриста, проблема полягає в тому, що більшість громадян не володіють інформацією про максимально дозволена до провозу суму. Якби держава була зацікавлена в тому, аби не було подібних порушень, на КПВВ принаймні б розміщали спеціальні оголошення, аби люди мали змогу дізнатись про існуючі обмеження. Зрештою апеляційний суд вказав на прогалини по цій проблематиці.
- Суд у Дніпрі визнав протиправним нарахування ветерану невідповідної пенсії. Оцінивши докази справи, було встановлено, що пан Богдан (на фото) отримав поранення під час бойових дій в зоні АТО, а не просто на військовій службі, як стверджували МСЕК і Пенсійний фонд. Шукайте деталі [за посиланням](#).
- Суд [задовольнив](#) скаргу юриста приймальні зі Станиці Луганської та зобов'язав Державне бюро розслідувань розслідувати кримінальне провадження щодо дій прикордонників, які у вересні 2021 р. безпідставно затримали переселенця з Луганська, тримали в кайданках, позбавили правової допомоги та просто знущались.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ПРОСУВАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА НАВЧАННЯ В СФЕРІ ЇХ ЗАХИСТУ

УГСПЛ продовжує організацію навчальних заходів з прав людини, а також бере участь в розробці комплексної національної політики в галузі освіти у сфері прав людини. Ця діяльність здійснюється в рамках Всеукраїнської освітньої програми «[Розуміємо права людини](#)» (РПЛ)³, яка в даний час є єдиною неформальною системою освіти, що має матеріальну базу для своєї діяльності – Освітній дім прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернігів).

Безкоштовний онлайн курс з МГП вже чекає на своїх слухачів – перш за все, з числа освітян, але запрошуються також й інші зацікавлені

У жовтні ми ділилися новиною [про презентацію](#) нових інструментів для викладання міжнародного гуманітарного права (МГП) в закладах освіти – [доопрацьований навчально-методичний посібник](#) «Вивчаючи МГП», програма до нього та онлайн курс, розроблені УГСПЛ/ Програмою USAID у співпраці з Товариством Червоного Хреста України. А ще було обіцяно, що цей курс буде розміщено на освітній платформі Prometheus. Обіцяно – зроблено: реєстрація на курс [вже відкрита](#); успішно виконайте всі завдання та отримайте сертифікат по завершенні!

The screenshot shows the course page on the Prometheus platform. The URL is https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+IHLAW101+2021_T3/about?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm.... The course title is "Вивчаючи міжнародне гуманітарне право" (Studying International Humanitarian Law). There is a "Зареєструйтесь зараз" (Register now) button. The course description states: "В умовах міжнародного збройного конфлікту на території України важливе значення має поширення знань із міжнародного гуманітарного права, яке забезпечує захист жертв війни та обмежує засоби й методи ведення воєнних дій. Будучи суто абстрактними в мирний час, норми міжнародного гуманітарного права перетворюються на механізм забезпечення життя та здоров'я під час збройного конфлікту." The course is part of the "Початок занять" (Start of classes) for the year 2021.

Що дасть вам цей курс: базові знання з МГП та змісту концепції правосуддя перехідного періоду; ознайомлення з правилами особистої безпеки та поведінки в умовах збройного конфлікту чи надзвичайної ситуації; поглиблення своїх правових та громадянських

³ Заснована в 2007 році, програма спрямована на інкорпорування цінностей та принципів прав людини в систему формальної освіти, а також розвиток неформальної освіти прав людини, таким чином сприяючи культивуванню культури прав людини, зміцненню поваги до верховенства права в Україні, сприянню міжкультурному порозумінню та принципам мирного вирішення конфліктів. Наразі РПЛ нараховує понад 3500 випускників зі всієї України.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

компетентностей; нове бачення щодо важливості відповідального ставлення до власного вибору; комплексний погляд на співвідношення гуманності та військової необхідності в період збройного конфлікту та відповідальності за порушення МГП; можливість дізнатися про форми й методи викладання МГП та складних суперечливих тем загалом.

Цей дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини. Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID/Уряду США.

У світі, USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд. доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах. Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521-57-53. Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Українська Гельсінська спілка з прав людини
вул. Фролівська, 3/34, Київ, Україна
тел.: +38 044 485 17 92, факс: +38 044 425 99 24
Електронна пошта: t.tsymbriivskyy@helsinki.org.ua, веб-сайт: <http://helsinki.org.ua/>